SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2181

av Malin Björk m.fl. (V)

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i världen

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut....2
En oroande utveckling....4
SRHR i en orättvis värld....5
En feministisk utrikespolitik....6
Ett särskilt fokus på utsatta grupper....7
Agenda 2030....9
SRHR – både en rättighet och en säkerhetspolitisk angelägenhet....9
SRHR i humanitära kriser....11
OSSE och Europarådet....11
Sveriges roll inom FN och EU....12
Svensk utvecklingspolitik, bistånd och stöd till kvinnor i andra länder....14
Lagstiftning för solidaritet och rätten till sin egen kropp....15
Stöd till civilsamhället....16

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva en feministisk utrikespolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att stärka SRHR för barn och unga globalt med särskilt fokus på flickor, bl.a. genom att främja stärkta rekommendationer om sexualundervisning i globala ramverk, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör uppmärksamma situationen för hbtqi-personer inom utvecklingspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i högre utsträckning bör säkerställa att rättigheter för personer med funktionsnedsättning synliggörs inom SRHR-frågorna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att Internationella brottmålsdomstolen (ICC) skaffar sig den kompetens som krävs för att kunna utreda misstankar om sexuellt våld och avsätter tillräckligt med resurser för att samla in bevis och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla internationella insatser arbetar förebyggande för att motverka sexualiserat våld och övergrepp gentemot civilbefolkningen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges arbete med vatten och sanitet ska fokusera på att långsiktigt stärka och bygga nationella system och institutioner som kan tillhandahålla hållbara vatten- och sanitetstjänster och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för ett ökat stöd till SRHR inom FN:s humanitära insatser och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att OSSE-samarbetet i högre utsträckning omfattar SRHR-frågor och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva frågan om vikten av SRHR som en grund för säkerhetsfrämjande arbete och kvinnors demokratiska deltagande och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för att SRHR-frågorna ska få ett större utrymme inom Europarådet och för att samtliga länder som undertecknat Istanbulkonventionen också ratificerar den, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för att EU ska hålla inne medel till länder som inte skyddar demokrati och kvinnors rättigheter, s.k. konditionalitet, och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör öka andelen bistånd som avsätts för arbete med SRHR till minst 10 procent av den totala biståndsbudgeten samt verka inom EU och FN för att övriga biståndsgivare följer Sveriges exempel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör öka stödet till SRHR i det humanitära biståndet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att givarländer garanterar ett generöst och långsiktigt bistånd till jämställdhet och SRHR i internationella sammanhang och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ha som mål att minst 50 procent av biståndet ska gå till flickor och kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU, relevanta FN-organ, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna förstärker sitt jämställdhetsarbete med målet att minst 50 procent av allt utvecklingssamarbete ska gå till flickor och kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för utvecklingssamarbetet ska arbeta för att stärka processer för samarbetsländernas egen finansiering av hälsosystem och jämställdhetssatsningar, inklusive SRHR, och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör utreda hur subventionerade aborter för utländska kvinnor ska kunna erbjudas inom ramen för utländska kvinnors aborträtt och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör informera om möjligheten för utländska kvinnor att göra abort i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

En oroande utveckling

Rätten till hälsa, till sin sexualitet och att bestämma över sin kropp är grundläggande mänskliga rättigheter. Trots det möter människor världen över inskränkningar i sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Abort är fortfarande kriminaliserat i de flesta av världens länder, miljontals kvinnor och flickor saknar tillgång till preventivmedel och en tredjedel av alla kvinnor kommer att uppleva någon form av fysiskt eller sexuellt våld under sitt liv.

Trots vissa framgångar för SRHR globalt är utvecklingen dyster. Nationalistiska, fascistiska och högerpopulistiska krafter arbetar systematiskt för att begränsa människors rätt till hälsa och till sin egen kropp.

Donald Trump och den konservativa amerikanska högern har inte bara monterat ner landets bistånd utan bidragit till att inskränka SRHR världen över. Genom att stoppa finansieringen till viktiga biståndsprojekt, lägga ner den amerikanska biståndsmyndigheten USAID och flytta fokus till bilaterala avtal snarare än multilaterala samarbeten har Trumpadministrationen effektivt slagit undan benen för stora delar av det globala SRHR-arbetet. Samtidigt sprids konspirationsteorier och censur. När Donald Trump återvände till Vita huset 2025 återinförde han den s.k. Mexico City Policy, även känd som Global Gag Rule, eller ”munkavleregeln”. Den hindrar amerikanskt bistånd till organisationer som utför abort eller främjar rätten till abort. Det är ett enormt bakslag för den globala utvecklingspolitiken. Sedan dess har restriktionerna utvidgats och omfattar nu även begränsningar vad gäller arbete med mångfald, jämlikhet och inkludering (DEI) samt transpersoners rättigheter.

Den konservativa antifeministiska rörelsen är global och märks av i många fattiga länder, men också här i Europa. Som exempel kan nämnas hur organisationer som arbetar mot jämställdhet och SRHR i Europa tog emot motsvarande 1,18 miljarder amerikanska dollar i finansiering under 2019-2023.[1] Pengarna kom från Europa, Ryssland och USA.

Många länder står inför en sviktande befolkningstillväxt. Vi ser hur många regeringar svarar med åtgärder som inskränker SRHR, med antifeministiska narrativ samt politik som urholkar jämställdheten. Det låga födelsetalet i länder världen över får aldrig mötas av repressiv lagstiftning eller inskränkningar av människors rätt att bestämma över sin egen kropp och sitt eget liv. På samma sätt är det centralt att åtgärder

[1] European Parliamentary Forum for Sexual and Reproductive Rights 2025, The Next Wave: How Religious Extremism Is Regaining Power.

för att människor själva ska kunna välja om de vill skaffa barn inte är diskriminerande och utestänger grupper. Det gäller oavsett om det handlar om tillgången till preventivmedel, IVF-försök eller tillgången till mödravård.

Den här motionen tar upp Vänsterpartiets övergripande politik inom det internationella SRHR-arbetet. För vidare läsning om vår utvecklingspolitik, se motionen *En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling* (mot. 2025/26:2818).

SRHR i en orättvis värld

Inskränkningar i SRHR utgör ett av de största hindren för demokrati, ekonomisk utveckling och fattigdomsbekämpning. Utan stora satsningar på SRHR blir det svårt att göra framsteg inom någon del av utvecklingspolitiken. Att kvinnor tillåts äga rätten till sin egen kropp och själva fatta beslut om huruvida de vill skaffa barn och, i så fall, när och hur, är en förutsättning för att få makt över sitt eget liv. Det är en nödvändighet för såväl ett jämställt som ett jämlikt samhälle med en rättvis fördelning av makt och resurser.

Rätten till hälsovård ska gälla alla. Det gäller sexuell och reproduktiv hälsa såväl som annan sjukvård. Många låginkomstländer har bristande hälso- och sjukvårdssystem som inte möjliggör vård ens för de som behöver det allra mest. Den globala fattigdomen är ett resultat av en ojämlik värld där rika länder ges möjlighet att leva över sina tillgångar på andras bekostnad. Det finns tillräckligt med resurser för att utrota fattigdomen och ge alla människor ett värdigt liv. Men i stället för en rättvis fördelning hamnar merparten av världens resurser fortfarande i den rika delen av världen och hos den rikaste delen av befolkningen. Vår värld är orättvis därför att det finns de som tjänar på orättvisorna.

När vinst blir en drivkraft för vårdgivare riskeras en jämlik tillgång till vård efter behov, i stället för plånbok. Det kan t.ex. handla om att privata kliniker etablerar sig i välmående kvarter där befolkningen är friskare och behoven mindre. Eller om patent eller andra juridiska hinder som inverkar på människors tillgång till viktiga eller helt nödvändiga läkemedel.

I länder där det offentliga inte förmår att erbjuda en tillräcklig vård kan privata aktörer vara ett välkommet eller till och med nödvändigt komplement. Likaså kan frivilligorganisationer som kvinnojourer eller volontärer som arbetar med utbildning och informationsspridning göra stor skillnad. Det viktiga är dock att ekonomiska

intressen aldrig tillåts att gå före människors rätt till välmående och liv. För att ändra på det krävs en kraftfull politik för jämlikhet, rättvisa och hållbar global utveckling. Samt ökat fokus och stöd som syftar att bygga upp mottagarländernas möjlighet att successivt öka sin egen kapacitet för att tillhandahålla vård efter behov.

En feministisk utrikespolitik

Kränkningar av kvinnors rättigheter är det vanligaste och mest omfattande brottet mot de mänskliga rättigheterna. Världen över begränsas och hotas kvinnors liv av diskriminerande lagstiftningar och samhällsnormer. Globalt har bara strax över hälften av alla kvinnor som befinner sig i en parrelation full beslutanderätt när det gäller sin egen sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter.[2] Närmare hälften av alla graviditeter globalt är oplanerade. För de kvinnor och flickor som berörs är en graviditet – det största reproduktiva valet i livet – inte alls något val i egentlig mening.[3] Det finns ett nära samband mellan social och ekonomisk trygghet samt graden av jämställdhet i ett land, och andelen oplanerade graviditeter. Trots att rätten att välja om man vill skaffa barn, hur många och i så fall när, slås fast i en rad internationella överenskommelser pågår vad UNFPA kallar en människorättskris. Den får allvarliga konsekvenser för kvinnor och flickor, men också för hela samhällen och för den globala hälsan.

Könsdiskriminering är en stor orsak till fattigdom och kvinnor som oftast har det verkliga försörjningsansvaret för familjen saknar många gånger de mest basala rättigheterna. Att Tidöregeringen övergav den svenska feministiska utrikespolitiken var därför ett stort misslyckande.

Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) har undersökt effekterna av Sveriges feministiska utrikespolitik.[4] De konstaterar att den feministiska utrikespolitiken ledde till att jämställdhetsarbetet intensifierades och att ambitionsnivån höjdes samt att den stärkte Sveriges internationella ledarskap i jämställdhetsfrågor.

Kvinnors rättigheter är en förutsättning för fred, säkerhet och utveckling. Att öka kvinnors möjligheter till utbildning och försörjning bidrar till att förbättra den enskilda kvinnans ställning, främjar jämställdhet i stort och bidrar dessutom till hela samhällets utveckling. Samtidigt är det viktigt att understryka att kvinnor världen över i högsta

[2] UN, Progress on the sustainable development goals, the gender snapshot 2025.
[3] UNFPA 2022, State of the world population.
[4] Expertgruppen för biståndsanalys, 2023, More Than a Label, Less Than a Revolution: Sweden's Feminist Foreign Policy.

grad själva är aktörer. Det är därför avgörande att det är kvinnor själva som sätter dagordningen för arbetet med jämställdhet nationellt såväl som internationellt och att Sverige verkar för att kvinnor finns representerade och inkluderas i alla former av beslutsprocesser.

Kvinnors deltagande ska inte vara villkorat eller tillfälligt. För att bygga verklig och hållbar jämställdhet krävs att kvinnor aktivt kan delta på alla samhällsnivåer. Genusperspektivet ska genomsyra alla områden, oavsett om det handlar om infrastruktursatsningar, handelsavtal, vapenexport eller SRHR-frågor. Arbetet ska vara målstyrt och möjligt att utvärdera och följa upp. Jämställdhet ska inte vara en separat och avgränsad strategi i utvecklingssamarbetet. Vänsterpartiet vill se integrerade jämställdhetsstrategier som genomsyrar hela utvecklingspolitiken.

Både fattigdom och inskränkningar av de mänskliga rättigheterna tar sig olika uttryck för flickor och kvinnor respektive pojkar och män. För att nå framgång på dessa områden behöver ett tydligt könsperspektiv inkluderas så att flickors/kvinnors och pojkars/mäns skilda villkor synliggörs och politiken utformas så att den undanröjer förtryck och diskriminering p.g.a. kön.

Sverige ska driva en feministisk utrikespolitik. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ett särskilt fokus på utsatta grupper

Unga kvinnor och flickor har sämre förutsättningar till makt över sina egna liv. Ungefär en av fem flickor i världen är gifta och många föder egna barn. I dag är mödradödlighet den vanligaste dödsorsaken för flickor mellan 15 och 19 år världen över.[5] Många lever med erfarenheter av könsstympning och andra övergrepp. Fattigdom, kris och konflikt, men också förlegade normer och värderingar drabbar flickor hårt.

Ett samhälle som kränker barns och ungas rättigheter och som inte ser barn och unga som viktiga aktörer fortsätter att vara ett samhälle som lägger grunden för framtida fattigdom, ojämlikhet, ojämställdhet och bristande respekt för de mänskliga rättigheterna. Arbetet för barns och ungas rättigheter, med särskilt fokus på flickors rättigheter, ska vara en central del i svensk utvecklingspolitik.

Sverige ska verka för att stärka SRHR för barn och unga globalt med särskilt fokus på flickor, bl.a. genom att främja stärkta rekommendationer om sexualundervisning i

[5] Plan Sverige 2026.

globala ramverk. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Bland världens kvinnor är ofta homo- och bisexuella kvinnor samt transpersoner bland de mest utsatta för diskriminering och våld. Hbtqi-personer osynliggörs ofta och exkluderas från sexualundervisning och skyddande lagstiftning. I många samhällen utgör transpersoner en av de mest utsatta grupperna. Det kan göra det särskilt svårt i arbetet för SRHR och kräver en särskild kompetens. I det arbetet är det viktigt att hitta vägar för att stödja organisationer och nätverk som nekas registrering eller som tvingats gå under jorden av rädsla för repressalier.

Sverige bör uppmärksamma situationen för hbtqi-personer i utvecklingspolitiken. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

För vidare läsning om Vänsterpartiets politik gällande internationella hbtqi-frågor, se vår motion *Hbtqi-frågor i världen* (2022/23:53).

Stigma och missuppfattningar leder alltför ofta till att människor med funktionsnedsättningar nekas full tillgång till SRHR, vilket i sin tur riskerar att leda till en undermålig hälsovård, bristande delaktighet i samhället och att man inte fullt ut får del av de mänskliga rättigheterna.

Genom historien har tvångssteriliseringar och påtvingade aborter varit ett sätt att kontrollera människor man inte tyckt passat in. Tvångssteriliseringar är i dag förbjudna, bl.a. enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, men är trots det fortfarande utbrett världen över. UNFPA har konstaterat hur unga människor med funktionsnedsättning är mer utsatta för våld och sexuellt våld än andra jämnåriga och man har också svårare att få upprättelse.[6] Att ha en funktionsnedsättning ökar också risken för att utsättas för både trafficking och tvångsarbete.

Sverige bör därför i högre utsträckning säkerställa att rättigheter för personer med funktionsnedsättningar synliggörs inom SRHR-frågorna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

En feministisk utrikespolitik måste inkludera män såväl som kvinnor. Dels handlar det om att bygga rättvisa villkor på arbetsmarknaden och för omsorgsarbetet, dels handlar det om lagstiftning, inklusive familjerätt, och om att förändra attityder och machoideal. Förändring av djupt rotade sociala normer och maktförhållanden kan vara svårt och ta lång tid. I arbetet mot destruktiva värderingar är det viktigt att arbeta brett och att inkludera t.ex. religiösa och traditionella ledare som ofta har stor inverkan på

[6] UNFPA 2018, Young persons with disabilities: global study on ending gender-based violence, and realising sexual and reproductive health and rights.

rådande normer. Det är dock viktigt att bistånd till pojkar och män inte sker på bekostnad av det bistånd som är riktat till flickor och kvinnor.

Sexualundervisning och SRHR i skolan är viktiga verktyg, som tyvärr möter starkt motstånd i många konservativa länder. Sverige ska självklart arbeta för att alla barn och unga ska få kunskap om sin egen kropp och sina rättigheter.

Agenda 2030

Genom Agenda 2030 har världens länder slagit fast att alla människor i världen ska ha tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter till år 2030. För att det ska bli möjligt krävs dock ett brett arbete som inkluderar fattigdomsbekämpning och ökad jämlikhet. De globala målen 3.7 om att tillgängliggöra reproduktiv hälsovård, familjeplanering och utbildning för alla och 3.8 om att tillgängliggöra sjukvård för alla är centrala.

Sveriges strategi för utvecklingssamarbete för hälsa samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter 2025–2029 ska ta sin utgångspunkt i Tidöregeringens reformagenda för svenskt bistånd. Reformagendan slår fast Tidöregeringens förkastliga syn på utvecklingspolitik där biståndet utgör ett verktyg för att främja svenska intressen och prioriteringar.

En fungerande SRHR-strategi måste utgå från ett rättighetsperspektiv med ett tydligt ägarskap. En effektiv biståndspolitik kräver att mottagaren äger sin egen utveckling. Det är de människor som känner fattigdomen och orättvisorna i sin vardag som behöver sätta dagordningen för biståndet. Därför måste besluten om landets utveckling tas av invånarna själva. Ett fokus på svenska intressen sätter hela biståndspolitiken i gungning och leder till minskad effektivitet. Läs mer i vår motion *En svensk utvecklings- och biståndspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling* (mot. 2025/26:2818).

SRHR – både en rättighet och en säkerhetspolitisk angelägenhet

Frågor som rör kvinnors och flickors kroppar betraktas alltför sällan som en säkerhetsfråga. Brist på makt, inflytande och rörelsefrihet, brist på SRHR samt mäns våld mot kvinnor och tvångsäktenskap måste i högre grad betraktas som säkerhetspolitiska angelägenheter. Det kan bl.a. handla om hur sexuellt våld används som ett vapen och en militär strategi i krig och väpnade konflikter. Krig och konflikter,

fattigdom och utsatthet ökar risken för att kvinnor och flickor utsätts för sexköp eller människohandel. Toleransen och acceptansen för sexuellt våld tenderar också att bli högre som ett resultat av krig och konflikter och en ökad nivå av sexuellt våld förekommer även efter att en konflikt formellt har upphört.

År 2000 antog FN:s säkerhetsråd enhälligt resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Ett antal uppföljande resolutioner har därefter antagits och tillsammans utgör de den internationella agendan för kvinnor, fred och säkerhet. De är ett viktigt verktyg för att uppvärdera kvinnors säkerhet. Men för att resolutioner och överenskommelser ska utgöra ett skydd även i praktiken krävs att enskilda stater såväl som FN som helhet arbetar aktivt med att omsätta dem i praktiken.

Sverige bör verka för att Internationella brottmålsdomstolen (ICC) skaffar sig den kompetens som krävs för att kunna utreda misstankar om sexuellt våld och avsätter tillräckligt med resurser för att samla in bevis. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör även verka för att alla internationella insatser arbetar förebyggande för att motverka sexualiserat våld och övergrepp gentemot civilbefolkningen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Många låginkomstländer har bristande hälso- och sjukvårdssystem som inte möjliggör vård ens för de som behöver det allra mest. I låginkomstländer föder fler än hälften av alla mödrar sitt barn utan assistans från utbildad sjukvårdspersonal. Unicef konstaterar att det råder stor brist på läkare, barnmorskor och förlossningskliniker i de flesta fattiga länder. Också undermålig infrastruktur kan göra att det tar alltför lång tid att ta sig till närmaste förlossningsklinik. Det innebär stora risker för både liv och hälsa även vid relativt enkla komplikationer. Rätten till trygga graviditeter och födslar bör betraktas som en grundläggande säkerhetsfråga.

I dag utgörs det allvarligaste hotet mot den globala säkerheten av klimatkrisen. Torka, översvämningar och extrema väderhändelser utgör direkta hot i sig och kan dessutom vara bidragande orsaker till krig och konflikter. En bristande tillgång till rent vatten och sanitet slår särskilt hårt mot kvinnor och flickor. För att säkerställa dessa mänskliga rättigheter behövs långsiktiga lösningar med hållbara, tillgängliga system för distribution av vatten och sanitet. Det behövs samhällslösningar som når alla, inte endast dem med mest pengar. Det krävs gemensamt ägda samhällssystem som myndigheter och regeringar kan ta ett långsiktigt ansvar för. Detta blir i synnerhet viktigt i en tid då tillgången till rent vatten hotas av klimatkrisen.

Sveriges arbete med vatten och sanitet bör fokusera på att långsiktigt stärka och bygga nationella system och institutioner som kan tillhandahålla hållbara vatten- och sanitetstjänster. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

En framgångsrik säkerhetspolitik måste grunda sig i begreppen mänsklig och gemensam säkerhet och spänna över ett brett fält. Fattigdomsbekämpning, klimatåtgärder och åtgärder för jämlikhet och jämställdhet måste inkluderas, tillsammans med konflikthantering och diplomatiska insatser. Se även Vänsterpartiets motioner *Säkerhetspolitik för en fredligare värld* (mot. 2025/26:2368), *En feministisk utrikes- och säkerhetspolitik* (mot. 2021/22:449) och *En svensk utvecklings- och biståndspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling* (mot. 2025/26:2818).

SRHR i humanitära kriser

Ett område med växande utmaningar är arbetet med SRHR-frågor i humanitära kriser. Det finns ett tydligt samband mellan väpnade konflikter och andra allvarliga humanitära situationer och ökad mödradödlighet, barnäktenskap och sexualiserat våld. Det pågår flera utdragna konflikter runt om i världen och fler människor än någonsin tidigare befinner sig i dag på flykt. Vi ser också att människor lever på flykt under allt längre tid. Behoven är enorma i konfliktområden och i flyktingläger. Det handlar om att motarbeta barnäktenskap och sexualiserat våld och att säkra tillgången till preventivmedel, säkra aborter och mödravård.

Sverige bör verka för ett ökat stöd till SRHR inom FN:s humanitära insatser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

OSSE och Europarådet

Även Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) märker av den globala utvecklingen där den transnationella konservativa, nationalistiska och antifeministiska rörelsen orkestrerar sina attacker på SRHR. Trots medlemsländernas åtaganden finns exempel på stater som undergräver dessa och nya lagar och restriktioner i flera länder har skapat hinder för SRHR.[7] Två områden är särskilt utsatta för attacker: tillgången till abort och tillgången på preventivmedel. OSSE beskriver hur rörelsen

[7] OSCE PA (2025), Sexual and reproductive health and rights in the OSCE region – protecting gains, countering threats.

finansieras både från kristna högergrupper i USA och ryska stiftelser med koppling till oligarker.[8]

OSSE har möjligheter att vara en viktig plattform för att främja SRHR i Europa. Eftersom resolutioner i OSSE:s parlamentariska församling tas med majoritet så kan inget land enskilt obstruera när det gäller frågor som de inte vill arbeta med. Vänsterpartiet kommer arbeta för att skrivningar om SRHR finns med i de årliga resolutioner som antas i den parlamentariska församlingen.

Sverige bör verka för att OSSE-samarbetet i högre utsträckning omfattar SRHR-frågor. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige ska även driva frågan om vikten av SRHR som en grund för säkerhetsfrämjande arbete och kvinnors demokratiska deltagande. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet, den s.k. Istanbulkonventionen, öppnades för undertecknande 2011. Den är unik i det att det är det första bindande regionala instrumentet mot våld mot kvinnor i Europa. Den innehåller bl.a. bestämmelser om förebyggande åtgärder, politiskt ansvar och lagstiftning. Trots det är det flera EU-länder som ännu inte ratificerat den, däribland Bulgarien, Litauen och Tjeckien. Turkiet lämnade konventionen 2021. Att länder backar från åtaganden om att skydda kvinnor från t.ex. våldtäkt, könsstympning och tvångsäktenskap är allvarligt och oroväckande.

Sverige ska driva på för att SRHR-frågorna ska få ett större utrymme inom Europarådet och för att samtliga länder som undertecknat Istanbulkonventionen också ratificerar den. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sveriges roll inom FN och EU

Internationella institutioner är under stor press av maktfullkomliga ledare som inte respekterar internationella lagar och regelverk. Tidöregeringen nedprioriterade arbetet i en tid då vi tvärt om behöver investera mer tid och kraft i de internationella institutioner som är satta att genomföra och leverera på globala och internationella mål, samt upprätthålla internationell rätt och lag. Därmed har Tidöregeringen också undergrävt arbetet för global hälsa och SRHR.

[8] Ibid.

FN konstaterar att, även om mycket går åt rätt håll, är det fortfarande lång väg kvar till att nå målen och framgångarna är oerhört ojämnt fördelade i världen.[9] Arbetet för SRHR kräver ett brett engagemang. Samtidigt är SRHR-frågorna i dag bland de mest kontroversiella inom FN.

Sverige har en lång tradition av arbete med SRHR och av att stå upp för kvinnors och flickors rättigheter i internationella sammanhang. Sveriges erfarenhet, kunskap och engagemang har tidigare gett vårt land en trovärdighet inom dessa områden. Det vilar ett tungt ansvar på Sverige att vara en tydligt allierad part till alla modiga kvinnor och män, flickor och pojkar och transpersoner som runt om i världen slåss för rätten att bestämma över sin egen kropp och uttrycka sin egen sexualitet eller könsidentitet. Att Tidöregeringen övergav den feministiska utrikespolitiken var ett svek mot den traditionen. När Sverige liksom många andra givarländer dessutom minskar sitt bistånd och stänger ner viktiga projekt till de allra fattigaste länderna i världen får det inte bara effekten att människor blir utan livsviktigt stöd. Det skickar också en signal till andra givarländer att Sverige inte längre tänker ta sitt ansvar.

Om Sveriges röst tystnar på dessa områden är risken överhängande att inget annat land kommer att lyfta dessa frågor i stället. Det är därför centralt att Sverige aktivt driver SRHR-frågorna inom såväl FN-systemet som EU och bygger allianser med andra stater som delar vår syn.

Ett dilemma för Sverige har varit att EU ofta förväntas tala med en röst vid större FN-möten. Det innebär att Sverige tvingas kompromissa med konservativa EU-medlemmar redan innan frågor kommer upp i FN och det finns exempel på hur Sveriges röst tystnat i FN-sammanhang eftersom vårt land begränsats av gemensamma överenskommelser inom EU. För Vänsterpartiet är det självklart att det är viktigare att Sverige är en tydlig röst inom FN-systemet än att EU talar med en enad röst. När EU inte lyckas enas om en tydlig hållning för alla människors rätt till sin kropp och sexualitet bör Sverige förbehålla sig rätten att agera på egen hand.

Kvinnors grundläggande rättigheter är en förutsättning för demokrati. Att det finns länder inom EU som arbetar i motsatt riktning och förnekar kvinnor rätten att själva bestämma över sitt eget liv och sin egen kropp är allvarligt. EU bör markera starkt mot en sådan utveckling.

[9] UN 2026, The Sustainable Development Goals Report.

Sverige ska arbeta för att EU ska hålla inne medel till länder som inte skyddar demokrati och kvinnors rättigheter, s.k. konditionalitet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Svensk utvecklingspolitik, bistånd och stöd till kvinnor i andra länder

Biståndet i världen är under kraftig attack. Det samlade globala biståndet för 2025 visar ett historiskt ras; en minskning med över 23 procent från ett år till ett annat.[10]

Något av det första Tidöregeringen beslutade om var att sänka biståndet och frångå det etablerade enprocentsmålet. I sin reformagenda för biståndet anger man dessutom att biståndet ska främja svenska intressen och användas för att t.ex. uppnå migrationspolitiska mål. Agendan innebär en fullständig omläggning av svenskt bistånd och strider mot de mest grundläggande principerna inom det internationella biståndet. Samtidigt är behoven större än någonsin och gapet mellan behoven och de stöd som ges globalt växer.

Det är djupt oroande att det svenska biståndet minskar eller helt dras in till några av de fattigaste och mest utsatta människorna i världen och dessutom till UNRWA. När resurserna minskar prioriteras gärna frågor som betraktas som mer kontroversiella bort, ofta just SRHR.

Mellan 2024 och 2026 förväntas det samlade SRHR-biståndet i världen halveras, mycket på grund av Trumpadministrationens slakt av det amerikanska biståndet. Det svenska biståndet går i samma riktning. Under Tidöregeringen har andelen bistånd som går till SRHR minskat drastiskt och låg 2025 på 4,7 procent.[11] Mellan 2021 och 2025 minskade andelen med 35 procent.[12]

Vänsterpartiet vill se en återgång till enprocentsmålet i biståndet. Vi har länge haft kravet om att andelen av biståndet som går till SRHR ska öka till 10 procent, både i utvecklingsbiståndet och i det humanitära biståndet.

Regeringen bör öka andelen bistånd som avsätts för arbete med SRHR till minst 10 procent av den totala biståndsbudgeten samt verka inom EU och FN för att övriga biståndsgivare följer Sveriges exempel. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

---

[10] OECD DAC 2026, A historic decline in foreign aid: Preliminary 2025 ODA data.
[11] Sida 2026, Sidas bistånd till stöd för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).
[12] Utrikesdepartementet 2026, Sveriges bistånd till hälsa och SRHR 2025.

Regeringen bör även öka stödet till SRHR i det humanitära biståndet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör verka för att givarländer garanterar ett generöst och långsiktigt bistånd till jämställdhet och SRHR i internationella sammanhang. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Trots att det i teorin råder bred politisk enighet om att jämställdhetsfrågor är centrala både för utveckling i stort och i svenskt utvecklingssamarbete så saknas det tydliga siffror på hur stor andel av det svenska biståndet som går till flickor och kvinnor respektive pojkar och män. Vänsterpartiet menar att Sverige, i en värld där kvinnor systematiskt diskrimineras och åsidosätts, bör ha som målsättning att avsätta hälften av biståndet eller mer till flickor och kvinnor. Det är på samma sätt viktigt att det skapas tydliga sätt att följa hur stor andel av biståndet som går till flickor och kvinnor respektive pojkar och män i internationella organisationer.

Sverige bör ha som mål att minst 50 procent av biståndet ska gå till flickor och kvinnor. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör verka för att EU, relevanta FN-organ, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna förstärker sitt jämställdhetsarbete med målet att minst 50 procent av allt utvecklingssamarbete ska gå till flickor och kvinnor. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör även verka för att samarbetsländerna långsiktigt ska kunna stå på egna ben när det gäller finansiering till SRHR. Det handlar naturligtvis om att stärka ländernas ekonomi i stort. Men också om att skapa goda förutsättningar för just hälsosystem och jämställdhetssatsningar. Ett exempel är vaccinalliansen Gavis modell för medfinansiering, där mottagarländer successivt förväntas ta ett större ekonomiskt ansvar för vaccinationsprogrammen. Ett viktigt steg är att etablera en särskild budgetpost i den nationella statsbudgeten, eftersom det är lättare att öka finansiering till ett redan befintligt anslag än att skapa ett helt nytt.

Sverige ska inom ramen för utvecklingssamarbetet arbeta för att stärka processer för samarbetsländernas egen finansiering för hälsosystem och jämställdhetssatsningar, inklusive SRHR. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Lagstiftning för solidaritet och rätten till sin egen kropp

Den svenska sexköpslagen där det är köparen som kriminaliseras, inte den som av olika anledningar befinner sig i prostitution, har inspirerat andra länder till liknande

lagstiftning. Människohandel och trafficking måste bekämpas med alla medel. En sexköpslag som lägger ansvaret på sexköparen är ett viktigt verktyg för att bekämpa människohandel för sexuella ändamål. Vänsterpartiet menar att Sverige bör arbeta aktivt för att sprida den svenska sexköpslagen till fler länder.

Sverige var också bland de första länderna i Europa att införa en samtyckeslag. I dag har 21 av EU:s länder en samtyckesbaserad lagstiftning och EU-parlamentet uppmanar de länder som ännu inte gjort det att gå samma väg. Att länder gör gemensam sak och lägger skulden där den hör hemma är mycket positivt.

Surrogatindustrin exploaterar kvinnor och barn och gör graviditet till en global handelsvara. Det är en oacceptabel kommersialisering av kvinnors kroppar. Även det s.k. altruistiska surrogatmödraskapet rymmer grundläggande problem, inte minst eftersom det i princip är omöjligt att säkerställa att tvång eller ekonomisk ersättning inte förekommer. Det handlar om en grundläggande princip – rätten att bestämma över sin egen kropp kan inte avtalas bort. Vänsterpartiet ser positivt på att länder stoppar möjligheten till internationella surrogatarrangemang.

På 1960-talet var den svenska abortlagstiftningen mycket restriktiv och många kvinnor åkte till Polen för att göra abort. I dag är tvärtom Polen ett av de länder som har strängast abortlagstiftning i Europa. Sedan 2008 har kvinnor från andra länder rätt att göra abort i Sverige utan särskilt tillstånd. Kostnaden ska dock kvinnan själv (eller hennes hemland) stå för. Det finns i dag ingen statistik om hur många utländska kvinnor som nyttjar möjligheten att göra abort i Sverige. Vänsterpartiet menar dock att möjligheten till stöd och medicinsk hjälp inte ska vara förbehållen rika kvinnor.

Sverige bör utreda hur subventionerade aborter för utländska kvinnor ska kunna erbjudas inom ramen för utländska kvinnors aborträtt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör också aktivt informera om möjligheten för utländska kvinnor att göra abort i Sverige. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Stöd till civilsamhället

När goda förutsättningar för SRHR finns skapas också möjlighet till ett mer jämställt och demokratiskt samhälle. När skolan tillhandahåller fungerande toaletter som gör att både flickor och pojkar kan delta i undervisningen läggs en bättre grund för att kvinnor och män ska kunna delta i arbetslivet på lika villkor. När det finns offentliga resurser för att bekämpa mäns våld mot kvinnor blir det möjligt för fler kvinnor att leva sina liv på

sina egna villkor. Runt om i världen kämpar gräsrotsorganisationer och aktivister för grundläggande mänskliga rättigheter för flickor och kvinnor. Många gånger med risk för social utfrysning, fängelse eller till och med sina egna liv. Civilsamhället är en avgörande kraft för att säkerställa att regeringar världen över tar ansvar för demokrati och mänskliga rättigheter. Sverige ska skydda, försvara och stödja det lokala civilsamhället. Det gäller inte minst de organisationer, nätverk och aktivister som verkar för abort, sexualundervisning och hbtqi-personers rättigheter; rättigheter som ofta och starkt motarbetas av högerkonservativa krafter. Läs mer i vår motion *Stärkt demokrati i världen* (mot. 2026/27:V221).

Malin Björk (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Banesa Martinez Roldán (V)

Tobias Smedberg (V)

Håkan Svenneling (V)

Carina Örgård (V)